

Modet att synas - berättelsen om Anna Lindh

Berättelse

En politiker växer fram

Anna Lindh föddes 1957 strax utanför Stockholm och växte upp i Enköping, i en familj där en förälder var konstnär och en var lärare. Intresset för samhällsfrågor väcktes tidigt, och som ung gick hon med i Socialdemokraterna. Redan vid 26 års ålder valdes hon till ordförande för partiets ungdomsförbund, vilket innebar att hon fick stort ansvar och blev känd långt utanför sin hemstad. Hon utbildade sig visserligen till jurist, men det var politiken som blev hennes verkliga kall.

Vägen till toppen

Anna Lindhs karriär följde en jämn och stadig kurva uppåt. Hon kom in i riksdagen redan 1982, blev miljöminister 1994 och utsågs fyra år senare till utrikesminister av statsminister Göran Persson. På den posten skaffade hon sig snabbt ett internationellt rykte. Hon var känd för att tala klarspråk och för att ta tydlig ställning i frågor om mänskliga rättigheter, även när det var obekvämt. En höjdpunkt kom våren 2001, då Sverige var ordförande i EU och Anna Lindh ledde unionens utrikespolitiska arbete. Att en relativt ung kvinna fick det uppdraget var ovanligt, vilket gjorde henne till en förebild för många.

En öppenhet med ett pris

Anna Lindh rörde sig gärna fritt bland människor och avstod ofta från livvakter. Den öppenheten var en del av hennes styrka som folkkär politiker, men den innebar å andra sidan en risk. Hösten 2003 stod Sverige inför en folkomröstning om euron. Anna Lindh var en av de mest synliga rösterna för ett ja, och hennes ansikte fanns på affischer över hela landet. Hon var följaktligen en av landets mest igenkända personer just då.

Dagen som förändrade allt

Den 10 september 2003, bara några dagar före omröstningen, befann sig Anna Lindh på varuhuset NK i centrala Stockholm. Hon hade inga livvakter med sig. Där blev hon plötsligt attackerad och knivhuggen av en man. Hon fördes genast till sjukhus, men trots läkarnas ansträngningar gick hennes liv inte att rädda. Hon avled tidigt nästa morgon, den 11 september, endast 46 år gammal.

Ett land i sorg

Beskedet utlöste en djup nationell sorg. Människor samlades, lämnade blommor och tände ljus, och chocken var påtaglig i hela samhället. Att en folkkär ledare kunde dödas mitt i vardagen skakade känslan av trygghet. Gärningsmannen greps senare och dömdes till livstids fängelse. Folkomröstningen genomfördes ändå några dagar senare, och resultatet blev ett nej - alltså motsatsen till vad Anna Lindh hade kämpat för.

Ett namn som lever vidare

Anna Lindh blev aldrig den statsminister som många hade hoppats på. Trots detta lever hennes minne kvar. Hennes namn bärs idag av stiftelser, priser och institutioner runt om i Europa, vilket innebär att hennes engagemang för demokrati och mänskliga rättigheter fortsätter att inspirera. Hennes liv väcker också en svår fråga: hur mycket öppenhet kan ett demokratiskt samhälle erbjuda sina ledare utan att utsätta dem för fara?

Ordlista

ORD	FÖRKLARING
samhällsfrågor	frågor som rör hur människor lever tillsammans
kall	en uppgift man känner sig född att göra
stadig kurva uppåt	en jämn utveckling som hela tiden går framåt
tala klarspråk	att säga sin mening rakt och tydligt
ta ställning	att tydligt visa vad man tycker
obekvämt	jobbigt eller känsligt
förebild	en person som andra vill likna
avstå från	att välja att inte ha eller göra något
igenkänd	någon som många känner igen
ansträngningar	hårt arbete för att lyckas
påtaglig	tydlig och lätt att märka
gärningsman	den person som har begått ett brott
stiftelse	en organisation som arbetar för ett syfte, ofta gott
engagemang	ett starkt intresse och vilja att arbeta för något

Läsförståelsefrågor

- Vilket av följande beskriver bäst Anna Lindhs väg in i politiken?
 - Hon blev politiker först sent i livet efter en karriär som jurist.
 - Hon engagerade sig tidigt och fick ansvar redan i unga år.
 - Hon ärvde sin position från sin familj.
- Vad menas i texten med att Anna Lindh var känd för att “tala klarspråk”?
 - Att hon talade flera språk.
 - Att hon sa sin mening rakt och tydligt.
 - Att hon ofta höll tysta möten.
- Varför var våren 2001 betydelsefull i hennes karriär?
 - Hon blev miljöminister det året.
 - Hon ledde EU:s utrikespolitiska arbete under Sveriges ordförandeskap.
 - Hon vann en folkomröstning.
- Vilken roll spelade Anna Lindh inför folkomröstningen 2003?
 - Hon var en ledande röst för att Sverige skulle införa euron.
 - Hon ville att Sverige skulle behålla kronan.
 - Hon höll sig utanför debatten.
- Hur slutade folkomröstningen om euron?
 - Ja-sidan vann.
 - Omröstningen ställdes in.
 - Nej-sidan vann.
- Stämmer påståendena med texten? Svara **ja**, **nej** eller **det står inte i texten**.
 - Anna Lindh valde ofta att inte ha livvakter omkring sig.
 - Hon avled samma dag som hon blev attackerad.
 - Mannen som dödade henne dömdes till livstids fängelse.
 - Anna Lindh hade tidigare arbetat som lärare.
- Texten säger att Anna Lindhs öppenhet var “en del av hennes styrka” men “innebar å andra sidan en risk”. Förklara med egna ord vad som menas.
- Varför skakade mordet känslan av trygghet i samhället? Ge två orsaker som du kan läsa ut ur texten.
- På vilket sätt lever Anna Lindhs minne vidare idag enligt texten?
- Texten avslutas med en fråga om öppenhet och säkerhet för ledare. Varför tror du att författaren väljer att avsluta med en fråga i stället för ett svar?

11. Vad i texten antyder att Anna Lindh var ovanlig för sin tid? Förklara.
12. Resultatet i folkomröstningen blev tvärtemot vad Anna Lindh ville. Vilken känsla tror du det kan ha väckt hos dem som delade hennes åsikt? Motivera med stöd i texten.

Diskussionsfrågor

- Anna Lindh valde ofta bort livvakter för att kunna möta människor fritt. Hur ser du på avvägningen mellan en politikers öppenhet och behovet av säkerhet?
- Hon var en förebild särskilt för unga och för kvinnor i politiken. Varför är förebilder viktiga, och vad gör en bra förebild?
- I en folkomröstning bestämmer folket direkt i en enskild fråga. Vilka för- och nackdelar ser du med den metoden jämfört med att låta politiker besluta?
- **Skriv (5-6 meningar):** Skriv en kort text om en person som har vågat ta ställning i en svår fråga. Beskriv vad personen gjorde, varför det krävde mod och vad du tycker om det.